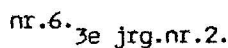

h G D

Alkmaar, januari 1989

NIEUWS VAN HET BESTUUR.

Een nieuw jaar, een nieuw programma. Allereerst wensen we U een voorspoedig Nieuwjaar toe; waarin U met vrucht aan uw stamboom mag werken.

Daarbij nodigen we U uit voor de volgende bijeenkomsten, die gehouden worden in het restaurant van de HOORNSE VAART, Hertog Aalbrechtstraat 4, achter het station Alkmaar Noord.

ALLE AVONDEN BEGINNEN OM 20.00 UUR. DE TOEGANG IS VRIJ. voor leden zowel als belangstellenden.

JAARPROGRAMMA.

Donderdag	9 februari 1989.	De heer G.Valk komt spreken over "Bronnen voor Genealogisch onderzoek"
Maandag	6 maart	1989. Jaarvergadering en CONTACTAVOND.
Donderdag	13 april	1989. Mevr.H.M.Aben-Nederpeld spreekt: "Over de Duitse grens".
Maandag	11 september	1989. M.IJzerman 'fotograferen bij uw genealogie' en "Alva's Raad van Beroerten".
Donderdag	26 oktober	1989. CONTACTAVOND.
Maandag	20 november	1989. Drs. N.C.Balkenende. "Immigratie uit Frankrijk."

*****

De heer G.valk, onze eigen archivaris heeft als titel "Bronnen voor genealogisch onderzoek" genomen voor zijn lezing. We verwachten dat hij als archivaris wel meer zal vertellen dan de Burgelijke Stand, de doop-, trouw-, en begraafboeken en de notariëlen. Komt allen, spits uw oren en maak aantekeningen van het gehoorde op deze belangrijke avond.

De jaarvergadering heeft de volgende punten op de agenda:

- 1/ Opening door de voorzitter
- 2/ Financieel verslag door de penningmeester
- 3/ Jaarverslag door de secretaris
- 4/ Eventuele ingekomen stukken
- 5/ Mededelingen
- 6/ Verkiezing penningmeester
- 7/ Verkiezing 2e secretaris
- 8/ Rondvraag en sluiting.

De heer A.Happe, onze penningmeester, die tot volle tevredenheid over

onze financiën waakte, gaat onze vereniging verlaten. Zijn moeilijke taak zal nu door iemand anders moeten worden overgenomen.

De heer H.J.M.Zellerer uit Uitgeest, lidnummer 15159, is door het bestuur kandidaat gesteld.

Mevr.A.de Reus-Vredenburg is periodiek aftredend, zij is herkiesbaar.

Namen van kandidaten voor het bestuur kunnen schriftelijk ingediend worden, ondertekend door 5 leden, tot één week voor de jaarvergadering van 6 maart 1989 bij het secretariaat. Past.H.C.Maatstr.4 1829 BK Oudorp.

Na de jaarvergadering, die we zo kort mogelijk willen houden, volgt de contactavond. Gelegenheid tot vragen stellen, gegevens uitwisselen en uiteraard zijn de kaartenbakken en de boekentafel weer tot uw beschikking.

Mevr.Aben-Nederpeld uit Nijmegen komt 13 april uitleg geven, hoe men in de Nederlandse archiefstukken de juiste Duitse herkomstplaatsen kan vinden. En waar vindt men daarbij in Duitsland de juiste archieven.

Ook brengt zij naar voren welke bronnen er nog meer voor genealogisch onderzoek beschikbaar zijn. Tevens vermeldt zij welke contactdiensten tot onze beschikking staan aan beide zijden van de grens.

Eventuele niet te vinden plaatsnamen, vergezeld van de acte wil zij van te voren thuis al napiuizen. Deze vragen kunt u opsturen naar haar adres in Nijmegen: Mevr.Aben-Nederpeld, Malvert 2416 6538 AP.

>>>>>

HEEFT U OVERBODIGE INFORMATIE?

Het bestuur verzoekt u, de voor u overbodige informatie, liefst met bron van herkomst, bij hen in te leveren. Het zal dan gebundeld worden en op de leestafel ter inzage kunnen liggen. Inleveren kan op de avonden of op ons redactie adres, Frieseweg 12, 1823 CD Alkmaar.

>>><<

oud schrijf voor beginners.

Mevr.Stierp begint op 2 februari a.s. een beginnerscursus Paleografie. Opgave schriftelijk of telefonisch bij het secretariaat, voor 15 januari.

>>><<

BEGINNENDE GENEALOGEN.

Voor beginnende genealogen wil het bestuur een ondersteunings avond organiseren. In kleine groepjes willen we bij elkaar komen om zo ieder eens de mogelijkheid te geven, zijn moeilijkheden aan een ervaren onderzoeker voor te leggen. Indien U voor zo'n avond belangstelling heeft kunt U zich voor 15 januari opgeven bij het secretariaat.

>>><<

IN MEMORIAM Mr. J. H. ROMBACH

Het was doodstil in de zaal van het Gulden Vlies toen aan het begin van de bijeenkomst van Oud-Alkmaar werd medegedeeld dat de heer Rombach de afgelopen nacht was overleden.

Velen van Oud Alkmaar, misschien wel iedere aanwezige, kende hem; of als bezoeker of als spreker op de bijeenkomsten.

Wij, van de afdeling "Hollands Noorderkwartier" van de N.G.V. verliezen in hem één van onze oprichters, die tevens de eerste jaren het secretariaat verzorgde. Het aanstaande jubileum van deze afdeling heeft hij niet meer mogen beleven. Maar meer dan een oprichter en secretaris verliezen wij, amateur-genealogen, de beminnelijke archivaris. Op zijn charmante wijze adviseerde hij en deed hij moeite om de mensen wegwijs te maken. Oprichters zijn maar éénmaal nodig, secretarissen zijn er altijd wel te vinden, maar het overlijden van een beminnelijk mens is altijd een verlies voor hem die hem kennen.

Wij wensen zijn vrouw de kracht toe om dit verlies te kunnen dragen.

OLLAND DAG.

lingen HOORN, DEN HELDER, ZAASTAD en ALKMAAR organiseren

ZATERDAG 3 JUNI 1989

te GENEALOGISCHE NOORD-HOLLAND DAG.

rdt gehouden te Enkhuizen.

berichten volgen in Gens Nostra en in de dagbladen.

>>><<<

OVER DE NAAM "BRAAK".

De schrijver van dit artikel probeert met de verschillende gegevens, die hij gevonden heeft over de naam Braak de lezer uit te nodigen tot verder speurwerk. De naam Braak komt niet zoveel voor, maar misschien heeft U 'm in uw kwartierstaat of heeft U er ergens over gelezen. In beide gevallen ontvangt de heer Komen de gegevens gaarne, om de puzzel kloppend te maken. Het volledige artikel ligt bij de redactie ter inzage. Hier volgen de in het artikel beschreven gegevens:

Paulus Braak, * 9.12.1846 te Heiloo en † Limmen 9.11.1906 tr.Limmen Anna Hes.

2e zoon, Bernardus Braak, * Limmen 21.3.1878 en † Alkmaar 13.2.1945 tr.Alkmaar Catharina Komen, * Spanbroek 27.1.1883.

Deze laatsten zijn de grootouders van K.Komen.

De naam 'Braak' komt ook voor op Texel:

In 1799 in een publikatie over een buitenhuis, genaamd: "Brakenstein".

- 1670 in een akte, waarin het geslacht "Braak" wordt genoemd.
- 1658 als Jan Pietersz Braeck verhuist van Hoorn naar Texel. Zijn vrouw overlijdt daar in 1714.
- 1706 Adriaan Braak, zoon van de vorige, die op zee sneuvelt.
- 1709 Adriaans' weduwe, [Sara Barmentloo] genoemd als bewoner van een huis aan de 'Put'. [mogelijk het buiten Brakenstein].
- 1740 Jan, zoon v.Adriaan, woonachtig "aan de Put".
- 1746 Het huis v.Jan Braak, "Brakenstein" genoemd.
- 1786 Leendert den Berger maakt een echt "buiten" van "Brakenstein".

Dan is er nog de geschiedenis van Jan Jansz Braak, de molenaar, geb. te Hoorn ± 1709. Koopt in 1733 een houtzaagmolen aan de ringsloot in Spanbroek.

Jan Braak ontpoft zich als een lastig heerschap. In het artikel van de heer Komen wordt dat uitvoerig beschreven.

reacties aan K.Komen Honthorstlaan 264, 1816 TK Alkmaar.

*****

BUISMAN.

De werkgroep fam.Buisman wil graag in contact komen met een ieder die gegevens over deze familie bezit. Daarbij kan de schrijfwijze der naam zijn Buisman,Buysman(n) Buljsman en Boisman, en hun oorsprongen liggen in West-Friesland, Texel, Overijssel, Zwolle, Steenwijk, Groningen, Duitsland en de Skandinavische landen. Ook komt de naam voor in Canada Amerika Australië en Z.d.Afrika. Bericht aan J.Jansen, Europaboulevard 253, 1825 RH Alkmaar.Tel: 072-610519.

JAN OOSTENDORP MOET HANGEN....

Mevr.G.Erkamp-Opdam huiverde boven de Oud Recht boeken van Bergen. In inventarisnr. 2146 bevinden zich bijlagen tot de rol van baljuw en leenmannen van 1644-1818 (1 rol), aanwezig in het gemeente-archief van Alkmaar.

Deze stukken laten ons afschrikwekkende gebeurtenissen meemaken. De beklaagden moeten zich herhaaldelijk aan "examens" onderwerpen, alvorens wordt gevonnist, waarbij men toch niet aan de indruk ontkomt dat hun lot al vóór het eerste "examen" bezegeld was!

Zo stond er op diefstal zware straffen. Zelfs de doodstraf was blijkbaar voor sommige lieden nog niet erg genoeg, al is daar meteen aan toe te voegen dat er soms niet veel anders op zat, wilde je niet op een andere manier omkomen, n.l. van de honger.....

Het lot van Jan Oostendorp komt voor ons dan wel héél hard over. Hij was geboren in 1755 aan de Heerezandvaart te Heemstede als zoon van Hendrick Oostendorp en Heyndrickje Marselis. Hij werd ook wel Jan Castelein genoemd, hij werd gearresteerd in 1733, dus slechts 18 of 19 jaar oud. Tijdelijk wat ontspoord zou men nu zeggen; hij zou na verhooring weer op vrije voeten worden gesteld. Toen niet.....

Hij werd voor een klein vergrijp (diefstal) veroordeeld tot de dood door het koord!

Smeekbeden van zijn vader en "ziek te bed liggende" stiefmoeder mochten niet baten. Slechts aan hun uiteindelijk verzoek of Jan begraven mocht worden, werd voldaan, maar dan wel onder de galg.

De heer R.R.Gomes, Tjalkstr.13, 1826 DT Alkmaar vraagt het volgende:

Joost Adriaansz Rijscamp, timmerman en burgemeester op Egmond a.d.Hoef overleden na 28.6.1649 trouwt waar en met wie?

Dirk Joosten Rijskamp, zijn zoon, koopman en poorter van Amsterdam overl.vóór 10.6.1654 waarschijnlijk Amsterdam, tr.Catharina van Thanu, wie is zij en wie zijn haar voorouders?

Hector Dircksz Rijskamp, zoon v.voorgaande, geb. 1625, overl vóór 30.9.1682 te Egmond Binnen, tr.Sloterdijk 10.10.1652 Trijntje Sijmons, geb.Amsterdam 1624. Wie was zij en wie waren haar voorouders?

Zijn er nog meer kinderen van deze echtparen bekend?

Antwoord redactie: Bovenstaande namen en ook 'De Rijscampen', bosland en op de Achterhoef, komen meermalen voor in Het Historisch Kadaster van de Binnen Egmonden. Deel IV bevat een index op alle namen voorkomende in deze 4 boeken, in het Alkmaars archief aanwezig.

U zult versteld staan van de informatie die U voorgeschiedeld wordt.

PATENT BETALERS IN OUDORP.

In de Franse tijd werd een belasting ingesteld, die een heffing inhield op het inkomen. Deze heffing werd patent genoemd en gezien als een toestemming om een bedrijf of beroep uit te mogen oefenen. Sommigen, zoals de landbouwers waren niet aan deze heffing onderworpen. Bovendien werd als een luxe-heffing in dit patent opgenomen een betaling voor het gebruiken van haarpoeder, haarstukjes en pruiken. In het inventarisstuk Oud Oudorp nr.3 kunt U de volgende heffingbedragen vinden:

Een volmolenaar betaalt f 20,--, zijn knecht 8 stuivers;

Een watermolenaar [is in loondienst] betaalt 12 stuivers.

Nog enige bedragen: een broodbakker f 4,--, een winkelier f 1,-- een rietdekkersbaas f 1,10 evenals de kleermaker; ook de scheepstimmerman en de wagenaar betalen f 1,10.

De heffing op haarpoeder is f 5,-- en dat moet ook een inlands kramer betalen. 8 Stuivers wordt betaald door de timmermansknecht, de sjouwer, de naaister en de turftonster. En als U wilt weten wie dat moesten betalen dan kunt U hen hieronder vinden.

-Uitgegeven patenten in het jaar 1806 ingevolge het 49e artikel der ordonnantie gearresteerd bij de Hoogmogende Vertegenwoordigende het Bataafse Gemenebest in dato 2.12.1805 van de jaren 1806 t/m 1811. De namen der gepatenteerden:

Barend Albertsz	Dagloner
Cornelis Bakker	broodbakker
Jan Bakker	dagloner
Aldert Bos	slachter
Maartje Borst	naaister
Pieter Breed	watermolenaar
Pieter Breed	wagenaar
Jan Bruin	winkelier
Barend Buter	dagloner
Jan Butter	watermolenaar
Jan Butter	vleeshouwer
Jan Butter	wagenaar
Amel Conijn	wagenaar
Arie Denneman	rietdekkersbaas
Wed. Jacob Denneman	watermolenaar
Jan Denneman	sjouwer
Jan Denneman	watermolenaar
Jasper van Dijk	wagenaar

Gerrit Hillen	dagloner
Jan Holthuis	dagloner
Barend Hor	dagloner
Klaas Jacobs	kleermakersbaas
Daniël B. Jager	kleermakersknecht
Pieter Jonker	wagenaar
Frans Jurgen	wagenaar
Dirk Kark	dagloner
Jochen en Jan Keele	volmolen in comp.
Pieter Keel	volmolensknicht
Jan Killer	dagloner
Barend Hendrick Koning	inlands kramer
Jan Koogen	dagloner
Cornelis Kooy	watermolenaar
Cornelis Kooy	wagenaar
Gerrit Kooy	watermolenaar
Gerrit Kooy	wagenaar
Lijsbeth kooy	turftonster
Leendert Kluit	watermolenaar
Barend Kuiper	dagloner
Pieter Jonker	watermolenaar
Pieter Molenaar	logementhoudersknicht
Arie Mooy	wagenaar
Jan Mooy	logementhouder
Hendrik Mulder	dagloner
Jan Nuboer	wagenaar
Cornelis Oudes	wagenaar
Cornelis Oudes	logementhouder
Jacob Oudes	viskoper
Willem Oudhoff	paardenkoper
Jan Oudhuis	kleermakersknicht
Aldert Ploeger	watermolenaar
Aldert Ploeger	koopman in koeien en paarden
JanReyer	dagloner
Sijbrand Roode	timmermansknicht
Petrus Sachs	haarpoeier
Jan Schellinkhout	notaris
Gerrit Schagen	timmermansknicht
Pieter Schilder	watermolenaar
Arie Schoen	jagersbaas [van schuiten]
Arie Schoen	sjouwer
Lijsbeth J. Schoen	naaister
Cornelis Smit	wagenaar

Maartje Veenboer	winkelierster
Maartje Veenboer	ventster
Jan veenboer	watermolenaar
Jan Volkers	watermolenaar
Beis Vreze	dagloner
Lieuwe de Vries	scheepstimmermansknecht
Barend van Wede	inlands kramer
Gerrit van Wede	inlands kramer
Jan van der Wissel	wagenhuurder
Cornelis Witzenberg	haarpoeder
Gerrit Willems	dagloner
Ysbrand Willems	jagersbaas [van schuiten]
Ysbrand Willems	watermolenaar
Pieter Wijdenes	jagersbaas
Adam Wijkamp	timmermansbaas
Evert Zeeman	winkelier
Barend Zwintleer	dagloner

"DE MOLENS VAN ALKMAAR"

DOOR C.W.Bruinvis. [Samenvatting]

De heer Bruinvis was gemeente archivaris en heeft in 1905 dit boekje samengesteld. Het is niet in de handel verkrijgbaar geweest. Onze secretaresse Mevr. Stierp heeft een overzicht gemaakt van alle namen die in dit boekje voorkomen, [zowel familienamen, als namen van molens].

De namen, van ongeveer 112 personen, dateren uit de periode van ± 1515 tot 1803.

Veel namen zijn patroniemen, maar toch lezen we ook namen als Dunnebier, van Thiel, van Loon, van Oostveen, de Lange, Schut, de Heer, Rademakers, Conijn, Kleef, du Bois, Boomkamp, Blaeu, Bosman, en vele andere.

Verder staan er 48 namen van molens in het boek vermeld. Als U geïnteresseerd bent in het leven van de molenaar en zijn molen in het algemeen en vooral ook in het Alkmaarse gebied, dan krijgt U door dit boekje een aardige indruk.

Het boekje is gecopieerd en ligt met index op de leestafel.

<<<<<<<< >>>>>>>>

Boekbespreking.

We hebben deze keer genomen "GENEALOGIE, VANSTAMBOOM TOT FAMILIE' GESCHIEDENIS"? GESCHREVEN DOOR R.van Drie, N.Plomp en A.v.d.Tang. Uitgave van het Centraal Bureau Genealogie en Stichting Teleac. Aanwezig in Alkmaars archief.

De indeling van het boek is gebaseerd op tijdsperiodes, zoals we werken van achter naar voren; de twintigste, de negentiende en achttiende eeuw. Natuurlijk houd je dan een aantal onderwerpen over die niet in een tijdsperiode zijn onder te brengen. Sommige daarvan zijn ingedeeld in de twintigste eeuw omdat ze aan het begin van de stof moeten worden behandeld. Een van die onderwerpen is onze eigen Nederlandse Genealogische Vereniging die ten dele in de twintigste eeuw wordt besproken en ook nog een keer achterin het boek wordt behandeld onder de verzamelnaam "aanvullend onderzoek".

Het wekt de indruk alsof die twee teksten door verschillende personen zijn geschreven; op bladzijde 18 wordt verteld dat de N.G.V. in 1946 is opgericht en op pagina 89 wordt wederom de oprichting vermeld maar dan met de mededeling dat het kort na de oorlog is geweest. Ook ons blad Gens Nostra wordt twee maal vermeld.

Als sterke punten van het boek moeten zeker genoemd worden:

- de uitgebreidheid van behandelde onderwerpen
- de index, waardoor de betekenis van het vakjargon in de tekst kan worden opgezocht
- de literatuurverwijzingen waardoor verdiepen in een onderwerp mogelijk is.

Ook een lijst van Latijnse woorden is opgenomen om de R.K.kerkelijke registers beter te kunnen begrijpen, met veel woorden voor familie-relaties. Vreemd echter dat de begrippen broer en zus ontbreken. Ook als U al meer gelezen hebt op dit gebied en/of al langer deze hobby beoefent, is het de moeite waard dit boek te lenen, al zou het alleen maar zijn om het overzicht in de inleiding als checklist te gebruiken bij eigen onderzoek.

>>><<

oudrechterlijke bronnen.

Bijdrage van J.J.Kaldenbach.

Een van de oudste en dankbaarste bron , die in de Noordhollandse archieven te vinden is, is die van de Oudrechterlijke archieven, zoals die tot 1811 in de Nederlanden bestonden.

Het mooiste overzicht, een complete verkorte weergave van de kern van alle procesakten van vóór Napoléon - is wel het boek:

"DE CRIMINELE VONNISBOEKEN VAN LEIDEN 1533-1811" door H.M.van den Heuvel uit 1978. Het boek is in het archief van Leiden nog te koop voor de prijs van f39,50.

Door de chronologische weergave en de goede registers is duidelijk te zien, hoe vanaf de 16e eeuw de straffen steeds minder onmenselijk werden, bij de ene misdaad sterker dan bij de andere.

Zo vond ik op 12.2.1564 ene IJsbrant Claesz. pottenbakker, geb. Alkmaar, die wegens gequalificeerde diefstallen en afpersing voor de magistraat stond. De eis: Levend verbranden en confiscatie, het vonnis slechts onthoofding , de confiscatie bleef gehandhaafd! Of Jacob Rootgen, schoenlapper uit Alkmaar, bedelaar, die op 17.1.1565 tot geseling en verbanning werd veroordeeld.

Ook Claes Dircksz uit Hoorn trof in 1571 een dergelijk lot.

Jacob Aelbertsen, molenaar, geb. Egmond aan Zee, had als soldaat in Spaanse dienst spionage bedreven in verscheidene Hollandse steden. Het vonnis op 16.4.1573 luidde: Ophanging en confiscatie! Cornelis Claesen uit Amsterdam werd in 1596 wegens diefstallen met braak ook opgehangen, maar in 1596 vonden de schepenen het wegens herhaalde veroordelingen ook nog nodig, zijn lijk ter beschikking van de universiteit te stellen! Ook Cornelis' bijnaam werd nog vermeld: Stroenhoetgen.

Honderd jaar later, op 17.6.1693, werd Aeltje Buys, alias Kleine Ael uit Amsterdam, 22, koopvrouw, betrappt op overtreding van de haar opgelegde verbanning. Daarop werd deze met 10 jaar verlengd. En Stijntje Pieters uit Amsterdam krijgt in dat jaar wegens diefstallen nog 14 dagen hechtenis op water en brood plus 1 jaar verbanning, alleen uit Leiden

Even later werd Leendert de Bruyn, 40 jaar, uit Oud Beyerland wegens bigamie met Beatrix de Lange én Margaretha Maas, tot 8 jaar verbanning uit Holland en West-Friesland veroordeeld.

Al met al een prima bron, ook voor Noorderlingen !

<<<<>>>>

Archief Tuchthuis, inv.nr. 1-2. Gemeente archief Alkmaar.

In het archief is een lijst van tuchthuisbewoners bewaard gebleven, die ter gelegenheid van een visitatie van de HH.gedelegeerden in januari 1809 werd opgesteld.

Deze heren hebben de Alkmaarse burgemeester een vernietigend rapport gezonden, waarin zij melding maakten van de mensonwaardige omstandigheden waaronder de gevangenen hun straf moesten uitzitten.

Zij vonden het gebouw zelf in zeer slechte staat, waar het water op de vloeren stond en de wind door grote kieren vrij spel had.

De hokken van de gevangenen bleken stinkende hollen te zijn, daar ze nooit gelucht werden.

Ook de onmenselijkheid en de achteloosheid van de cipier tegenover de gevangenen stond hen tegen, doch ze zouden zich met hun opsomming van gebreken tot de hoofdzaken beperken.

En die "hoofdzaken" logen er niet om.

Geen schoonmaakmateriaal, hoewel de gevangenen meermalen aangeboden hadden om hun hok zelf schoon te mogen vegen.

Maandenlange ongeluchte hokken, waarin meerdere gevangenen moesten verblijven en waar zij alleen des zondags uit konden om naar de kerk te gaan.

Slechte matrassen op onvoldoende krebben, kapotte, vuile dekens, veelal gescheurd.

Zieken en gezonden, zowel als krankzinnigen, bij elkaar als morsige dieren.. Twee (gescheurde) dekens een zeldzaamheid. Terwijl veel hoogwaardige kleding ontbrak en als die er was, waren die vuil en gescheurd. De cipier stond 1½ pond zeep toe per 14 dagen voor alle gevangenen.

Zomers werd er met kalkwater gewassen, waardoor veel kleding bedorven was. Ook klaagden de gevangenen over het voedsel. Deze was van slechte kwaliteit en werd slecht bereid. Het ontbijt kwam pas 's middags en het avondeten werd om 5 uur opgediend. Bovendien waren er veel tekort etensspannen, en geen lepels genoeg.

Niemand had een kam en artsenbezoek kende men niet. De cipier deelde op eigen gezag medicijnen uit.

Bedden verschonon bleek een zeldzaamheid. Een krankzinnige vrouw had aan het voeteneind van twee andere vrouwen een slaapplaats.

Er was alleen warm of koud water als drinken.

Dat krankzinnigen in het tuchthuis opgesloten werden kwam wel meer voor, dit werd ook wel gedaan op verzoek van familieleden.

Zo verzocht Willem Donnee op 18.3.1806 om zijn vrouw Neeltje Mengen naar 't tuchthuis te mogen brengen. Hij schreef dat ze al vier jaar niet meer

heeft kwaad zeer en heeft een zeer slechte deken. Johan Aldert klaagt over het eten, verzoekt soep, heeft veel pijn aan de borst en heeft verscheidene blessures.

De zieken lagen allen zonder hulp. De enige gezonde man, Simon Visser wordt gedurende de dag in een ander hok opgesloten [nr.3.] heeft geen bed of kreb, omdat zijn slaapkameraak kwaad zeer heeft.

Aldus het rapport van de HH.Gedelegeerden, dat verder gaat met de beschrijving van de toestand in hok 2, genaamd: "Het Commandeurshok" Hendrik van der Biezen, voor rek.v.Alkmaar, is zeer gebrekkig, moet een zware operatie ondergaan. Pieter Dirksz Petra, voor rek.v.Assendelft, verzoekt een buisje; Cornelis Stapper, voor rek.van de Beemster; Jan Houtzager, voor rek.v.Kolhorn; Lourens Jansz Teel, voor rek.v.d Beemster; Christiaan Coerdes, voor rek.v.Hoorn; Jacob Willemse, voor rek.v.Haarlem, verzoekt een ander bed; kousen en een broek; Jacob >Gras heeft geen broek, behelpt zich met een deken, voor rek.v. Haarlem; Charles Roysje, [konstman] voor rek.v.Schagen.

In hok nr.3. genaamd: "De Karrelzolder boven" , tekenden de HH.regenten de volgende personen op:

Jan Taamse, voor rek.v.Hoorn, vraagt een buisje, heeft hoed noch muts, heeft maar een laken en een deken; B.Kops voor rek.v.Alkmaar vraagt hemd, kousen en broek; Jan Snel, eveneens voor rek.v.Alkmaar, vraagt een broek; Jacob Jans, voor rek.v.Haarlem, vraagt een buisje; Pieter Dirksz, voor rek.v.Egmond; Pieter Huisman , voor rek.v.Egmond; Jan Punt, voor rek.v.Edam, vraagt een paar kousen en heeft maar één deken; de Vries, voor rek.v.Edam, heeft geen kousen.

Hier sliepen er drie in één kreb, algemene klachten over gebrek aan lepels, hebben geen halsdoeken. Verzoeken kammen om zich te reinigen.

De toestand in hok nr.4. genaamd: "De Zanderzolder, zag er als volgt uit: Dirk Stam, voor rek.v.Hoogwoud, verzoekt een broek; Paltzer Bek, voor rek.v.Egmond, verzoekt een paar kousen; Jacpb Mos zat voor rek.v.Alkmaar; zo ook Herman van Alstede en Ernst van der Stam, waarvan de laatste om een broek vroeg.

Josef Piet, voor rek.v.Landsmeer heeft boze zweren en verzoekt een slaapmuts; Frans Verboom, voor rek.v.Schagen is ziek; Caspar de Bruyn, voor rek.v.Zijpe, heeft een geleende broek en Jacob Pieterse Mos, voor rek.v.Heiloo is krankzinnig. Drie man slapen in één kreb, een algemeen verzoek werd gedaan om lepels en kammen.

Hok nr.5. werd genoemd: "Het Kannenvertrek".

Klaas Regters voor rek.Edam; Cornelis Regters, voor rek.Edam, heeft geenborstrok; Gerrit Hessel, voor rek.v.Medemblik, vraagt een ander buisje. Doeke Hessel, ook voor rekening van Medemblik vraagt een

normaal was, maar dat het laatste half jaar haar toestand zo ernstig werd, dat ze thuis niet meer te handhaven was.

Zijn verzoek werd ingewilligd en twee dagen later, op 20 maart 1806 werd Neeltje Mengen al in het tuchthuis ondergebracht, zo lang als nodig geacht werd.

De cipier was Matthijs Blik, benoemd op 5.4.1804 in de plaats van de ontslagen Nicolaas de Visser. Matthijs Blik was burger en inwoner van Alkmaar.

De regenten A.Kok, Pieter Rooze Kz. Druyvestein en Bartholomeus Zut, die met het onderzoek waren belast, adviseerden om de cipier schriftelijke instructies te geven.

Deze instructies bevatten onder meer de volgende punten:

- 's Morgens om 8 uur een pot bier van f 5,-- de ton en een dubbele boterham met kaas of boter. Het ontbijt moest om 9 uur afgelopen zijn.

Dan moest de cipier de gevangenen naar de spinzolder brengen. Ondertussen moesten de hokken worden gelucht, de bedden opgemaakt en opgeruimd worden.

Om 12 uur kon de cipier de gevangenen dan weer in hun hokken opsluiten.

De bedden moesten om de twee á drie weken verschoond worden.

Het avondeten moest stipt om 7 uur worden opgediend en zou twee keer in de week moeten bestaan uit karnemelk met gort en een goed stuk brood met flink kaas en een kop bier. Alle bedden moesten voorzien worden van goede matrassen en 2 lakens en 2 dekens; er mogen niet meer dan twee personen in een kreb of bedstee.

Deze maatregel werd ingevoerd, de cipier vroeg echter ontslag aan, doch op verzoek zou hij blijven tot een nieuwe man gevonden was om de zaak lopende te houden.

Vanaf de 1e mei 1809 viel alles, het tuchthuis aangaande, onder de stadsrekeningen. Er werd een directeur aangesteld, die verantwoording aan het stadsbestuur zou moeten afleggen. Dit werd Pieter Rooze Kz., hij trad op 18 april in dienst tegen een tractement van f 600,--.

Wie verbleven er in het tuchthuis op 24 januari 1809?

Ook dat weten we, want de inspectie had van alle "hokken" aantekening gemaakt.

In hok nr.1, genoemd: de naaikamer beneden:

Simon Hesser, voor rekening van Alkmaar. Pieter van Deventer, voor rek.v. Haarlem, had bevroren benen omdat hij bij de steenkool opgesloten is geweest. Karel Nieman, voor rek.v.Haarlem; Chr.Neien of Neyers, voor rek.v.Egmond; Klaas Maurits, voor rek.v.Alkmaar en Johan Aldert, voor rek.v.Hoorn. De laatste vijf waren allen ziek of bedlegerig. Jan Gerritse Schaar had koorts en is inmiddels overleden. Cornelis Pieters voor rek.v.Haarlem

een paar kousen en een paar kousen, muts en buisje geheel gescheurd. Cornelis Vink, voor rek.v. Winkel, vraagt een borstrok; Dirk Hartman voor rek.v.Egmond heeft een geheel gescheurde buis. Hendrik Riering, voor rek.v.Haarlem, vraagt een paar kousen, en zegt dat de vader hem goederen welke hem gezonden waren, heeft ontvreemd. Pieter de Bruyn, voor rekening v. Alkmaar is ziek, zo ook Hendrik Koot, eveneens v. rek.v.Alkmaar; Bata, voor rek. Egmond is ziek, vraagt om een paar kousjes, heeft geen hemd en geen muts.

J. Redeker, voor rek.v.Egmond, is ziek en vraagt kousjes. Joh.Ditmer, Mil.Rechtbank is ziek, doek, hoed en buisje verzocht. J.C.Stieler, voor rek.v. Alkmaar heeft geen borstrok, camisol en onderbroek. Jan Swan, voor rek. v. alkmaar.

De zieken hadden geen medicijnen en werden niet door de dokter onderzocht. De algemene klacht was, dat hun hemden uit elkander vielen omdat ze met kalkwater gewassen werden, bij gebrek aan zeep.

De vader geeft thans om de 14 dagen 2½ pond zeep voor het hele huis.

Na deze inspectie kwam men aan de vrouwenafdeling. Boven bezochten de regenten:

Keetje de Bruyn, voor rek.v. De Zijpe; Cornelia former, voor rek.v. Hoorn; Trijntje Douwes, voor rek.v.Schellinkhout; Elisabeth Scheffers, voor rek.v.Schagen; Klaasje de Groot, voor rek.v.Haarlem; Neeltje Donne of Mengen, krankzinnig; Teetje Pool, krankzinnig.

De klachten betroffen het beddegoed en de bedden liggen op de grond, een der vrouwen zit erg onder de schurft.

Beneden 'woonden' Antje Zuidewind (Antje Cornelia Mynden, voor rek.v. Hoorn; Anna van 't Hof, eveneens voor rek.v.Hoorn; Sophia le Brune, voor rek.v.Alkmaar; Jansje Steenkamp, krankzinnig; Trijntje van Gragt, krankzinnig.

De krankzinnige Steenkamp moet aan het voeteneind slapen, trijntje van Gragt klaagt dat zij niet alleen mag slapen.

Zij kunnen geen zeep bekomen om zich te reinigen.

Gelukkig heeft dit rapport effect gehad en zijn de toestanden voor de gevangenen dragelijker geworden. Ook het gebouw is gesloopt en is met dit verhaal geschiedenis geworden.

>>><<<

DE REDACTIE VERZOEKT.....

In verband met de komende Noordhollanddag, die 3 juni a.s. te Enkhuizen wordt gehouden, verzoeken wij, ieder die informatie heeft over Enkhuizen [families, gebeurtenissen, gebouwen, bedrijven, visserij, etc.] aan ons te melden. We zouden deze informatie dan op die dag kunnen tentoon stellen. Alles is welkom. Inlichtingen redactieadres: Frieseweg 12 1823 CD Alkmaar, tel 072-124755.

>>><<<

WE ZIJN NIET MET DE NUMMERING IN DE WAR...

Het bestuur van de N.G.V. acht het beter om de nummering van de boekjes per jaargang door te laten lopen. Zo komt op dit boekje, dat eigenlijk 3e jaargang nr.2 zou wezen, nr.6. te staan.

Om dezelfde reden wordt ook de nummering binnenin aangepast. Wij verwachten dat dit geen verwarring zal stichten.

Op den duur is het zo veel eenvoudiger te controleren of alle deeltjes compleet zijn. Te zijner tijd hopen we een index te maken, waarbij we met de wijziging rekening zullen houden.

>>><<<

DE REDACTIE VEZOEKT NOG MEER...

De redactie wil graag te weten komen wie van ons ervaring heeft in de uitgifte van genealogische publicaties, b.v. stambomen.

In zo'n publicatie komen veel technieken voor, zoals nummering van de familieleden, schema's om relaties aan te geven, indeling in hoofdstukken, het verkrijgen van kennis van de lokale geschiedenis en dan technieken die kunnen toegepast blij de druk van het boek en de kosten van elke toe te passen techniek.

Sommige van ons hebben al ervaring opgedaan, zij weten wat je wel en zeker niet moet doen. Van hun ervaring willen wij, de redactie dus, graag leren. Hoe we dat aanpakken bespreken we met u. Het moet geen tijdrovende zaak worden. Maar door de juiste vragen te stellen leren we snel. Doe ons en onze onervaren medeleden een plezier en geef uw naam en telefoonnummer door aan de redactie...zie boven.

Natuurlijk kunnen ook degenen die plan hebben [b.v. binnen een jaar] te publiceren zich als geïnteresseerde opgeven. Wij wachten af:

>>><<<

FEEST IN HET RIJSARCHIEF TE HAARLEM.

Dinsdagmorgen 29 november 1988 kwam de 10.000ste bezoeker[st]er het Rijksarchief aan de Kleine Houtweg te Haarlem binnen wandelen.

Ongeveer half twaalf werden de lichten uitgedraaid en de aanwezigen om aandacht gevraagd. Waarom?

Het heuglijk feit, dat de 10.000ste bezoeker van dit jaar geteld was, deze zou middels een verloting aangewezen worden. Het nummer van de bezoekerskaart was tevens lotnummer.

De gelukkige was een inwoner van Haarlem. Hij mocht naar eigen keus een prent of kaart aanwijzen, daar werd dan een copie van gemaakt en hem ter hand gesteld.

Om allen in de feestvreugde te laten delen, was er voor ieder in de kantine een stukje banket. Deze heerlijke geste kreeg een warm applaus.

A.Wester, St.Pancras.

>>><<

WAARSCHUWING.

Het blijkt dat verschillende archieven hun openingstijden veranderd hebben. Deze veranderde tijden staan nog niet in de gidsen vermeld.

Het is dus niet overbodig om van te voren even telefonisch te informeren, speciaal als u op maandag een archief wilt bezoeken.

>>><<

In het archief te Alkmaar zijn de notulen bewaard gebleven van de Nederlandse Huishoudmaatschappij Limmen, een departement van

DE NEDERLANDSE HUISHOUDELIJKE MAATSCHAPPIJ, later genoemd: de Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Nijverheid, opgericht in 1778.

Zij had als doelstelling, de economie in Nederland op een hoger peil te brengen.

Dit probeerde men te stimuleren door het uitschrijven van prijsvragen. Deze prijsvragen waren gericht aan 'uitvinders', om het opheffen van bepaalde problemen en de steeds terugkerende mankementen in de nijverheid en landbouw te bestuderen en nieuwe suggesties en oplossingen aan te dragen. De prijsvragen werden begeleid door een aanmoedigende spreuk. b.v. De vraag: "Het voorkomen van het knijpen* van de Edammer of Noord-hollandse kaas", werd begeleid door het motto: "Wie zoekt, die vindt". De opgave: Zoek een verbeterde draagbeugel voor een Fourgon of Chais te bespannen met 2 paarden (1833) kreeg de spreuk mee: "Well Als 't stijf is, maakt het dan zwak".

En: "Al maar weer naar Haarlem", vergezelde de uitnodiging om een blootwerktuig** te maken, dienstig tot het schoonmaken van landerijen, liefst met tekening en beschrijving.

Een verbeterde kap op een vijfroedige graanbergplaats, werd gestimuleerd door de kreet: "'t Is regt, dat krom is!"

"Beproeft alle dingen en behoudt het goede", vergezelde het onderzoek naar het tegengaan van "het wit" in de perzikbomen.

Voor de winnaars van de prijsvragen werd jaarlijks f 1000,-- beschikbaar gesteld. Dit werd uitgereikt in de vorm van gouden of zilveren medailles en een geldprijs. Ook werden wel subsidies uitgereikt om de vervaardiging van een gewonnen idee te realiseren.

De 'fabrikeurs' P.J.Prince en Comp. te Beverwijk kregen in 1835 een gouden medaille, helaas vermelden de notulen niet met welk onderwerp zij het beste uit de bus kwamen. Wel is een uitvoerige beschrijving opgenomen over de teelt van meekrap op de zandgronden in de gemeenten Velzen en Heemskerk.

Ook het irrigeren van bouwgronden door het inbrengen van loodrechte staken of palen, inplaats van gebakken buizen, is uitvoerig uiteen gezet. In dit verband werd opgemerkt dat in 1829 een muizenplaag op het platteland voorgekomen is. De boeren hebben deze plaag bestreden door gaten in het land te boren, zodat de muizen verdronken. Het jaar daarop 1820 bleek zeer vruchtbaar, waardoor het gezegde ontstond: "Een muizentand brengt goud in het land!"

Een uitvinder en groot voorstander van droogleggen door middel van boorgaten was, Baron van Brakell.

Het departement Limmen kreeg in 1874 de eer het 97ste congres te organiseren. Dit congres besloeg 5 dagen van vergaderen. Maar het departement slaagde er in om van 13 tot en met 17 juli de gasten, die uit het hele land afkomstig waren, met een uitgebreid feestelijk programma bezig te houden.

In de Harmonie in Alkmaar werd een gezamenlijke maaltijd georganiseerd, bereid door de Alkmaarse confiseur patissier G.H. van der Veen.

Het verbeterings en opvoedings tehuis werd bezocht, daar verbleven 139 jongen tot hun 20e jaar om een vak te leren. Onder het bezielend beleid van de hoofdonderwijzer Schrader en de onderwijzer Kuyk leerde men het mandenmaken, timmeren en draaien, het schoenlappersbedrijf en het kleermakersvak. De directeur A. Meeters Pz. had een ambachtslied geschreven, dat door 5 jongens van het gesticht werd gezongen.

Er was een orgelconcert in de Groote Kerk, de organist J.H.A. Ezerman kreeg een daverend applaus.

Het muziekkorps onder leiding van de heer W. Strumpff verzorgde een feestconcert in de Buitensociëteit. Ook het 7e regiment infanterij, onder directie van de heer Sonneman was van de partij. Hun muzikale inbreng ondervond grote belangstelling.

Er werd ook nog vergaderd. De agenda behelsde de volgende punten:

- Een voorstel tot het subsidiëren van de kunstmatige oesterteelt op Oost Mahorn, waarbij de Gebr. Loots 3 jaar lang f 100,-- zou worden toebedeeld.
- Het verzoek van het departement Arnhem om de vereniging "De practische Ambachtsschool" aldaar de tweede termijn van f 500,-- subsidie uit te betalen.
- Het verzoek van het departement Goes tot bekroning van zonder subsidie werkende ondernemingen van kunstmatige oesterteelt met de beste uitkomsten.
- Het departement Zeeland verzocht een subsidie. Zij wil f 200,-- ten bate van een onderzoek naar de gronden en bemesting van de meekrap cultuur.

-Het departement Groningen wil een meisjes-industrieschool oprichten en heeft daar f. 3000,-- voor nodig.

Ook verzoekt zij het opstellen van een wet om de verontreiniging van publieke wateren, bodem en lucht in ons land tegen te gaan. [toen al nodig ! red.]

-Het departement Leiden waarschuwt haast te maken met het wetsontwerp Visserijwet, betreffende schoon water, maatvis en bescherming van de paalplaatsen van de zalm.

De nieuwe prijsvragen die dat jaar zullen worden uitgeschreven zijn:

- Verbetering van bestrating met asfalt, zodat de paarden niet uitglijden en neerstorten. De beloning zou bestaan uit een gouden medaille + f. 500 -- de gouden medaille wordt uitgereikt aan degene, die een stoomketel fabriceert, die met verschillende soorten brandstof doelmatig en veilig werkt.

-Ook een onderzoek naar een toestel tot redding van drenkelingen

stond op de lijst, evenals een dubbele zeef om koolzaad ineens van alle vuiligheid te zuiveren.

Als sluitstuk van het congres stond een harddraverij met tilbury's op het programma en een rijtoer.

De harddraverij werd gehouden in de Hout. T.Schilder uit de Beemster won met het paard Susanne een zilveren theeservies. A.de Graaf van de Watergraafsmeer won een zilveren tabakspot met het paard "Willem de Juffer". Het paard "Burgemeester" met de heer Lampe won een 2e premie voor zijn eigenaar G.Reynders uit Zunderdorp. De rijtoer ging via Heiloo en Egmond naar Bergen en het Bergerbos, waar de kapelmeester van de schutterij A.J.Otto klaar stond om met zijn muziekkorps het gezelschap te vermaken.

Daarna werd het gezelschap verrast met een illuminatie van Bengaals vuurwerk, die de woning van de heer van Reenen in Bergen in een feestelijk licht plaatste.

Er is een lijst bewaard van de verdeling van de directeuren en afgevaardigden van de Ned.My ter bevordering van de Nijverheid, wie bij wie in het rijtuig moest plaats nemen.

Deze lijst volgt hier, tevens een ledenlijst van de leden van de alkmaarse afdeling.

Met het rijtuig van de heer C.Bos:

L.Mulder, W.F.Versteegh, W.van Oordt.

Met het rijtuig van H.J.Conijn:

J.W.L.van Oordt, C.Brantjes, J.M.Dupont, A.P.Ledeboer.

Met het rijtuig van A.Conijn Az.:

F.W.R.Flugi van Aspermont, J.H.Schober, C.W.Bruinvis,
W.P.van de Kamer.

Met het rijtuig van J.Conijn:

J.Gorter, G.de Kuyser, H.P.C. de Pauw Gerlings.

Met het rijtuig van P.A.van de Drift:

K.P.Taconis, S.C.Coster, F.W.van Eeden, P.A.Haaxman jr.

Met het rijtuig van J.Doodeman:

J.J.Ochtman, A.C.Cramer, E.A.van Baumhauer, J.G.A.Verhoeff.

Met het rijtuig van Dr.D.Hulst:

J.M.de Boer, A.H.Walter, L.J.Nooyen.

Met het rijtuig van S.de Lange P.Az.:

P.Brouwer Rz., L.B.Fikkert, B.Th.van Heemstra.

Met het rijtuig van A.R.Mulder:

H.A.L.Hamelberg, D.de Loos, M.Mouthaan.

Met het rijtuig van F.Schillings:

H.W.G.Koning, H.P.van den Aardweg, Chr.de Wijs.

Met het rijtuig van S.F.Sleuwerds:

G.J.Verburgt, J.P.Koster, N.J.Sanders, W.G.Cath.

Met het rijtuig van W.F.Stoel:

J.A. op de Macks, F.A.T.Delprat, Victor P.M.S.Leurs,
C.Dyserink.

Met het rijtuig van F.Vester:

A.W.Teding van Berkhout, P.Smidt van Gelder, H.F.Pijtersen.

De leden werden benoemd, hierbij werd het systeem witte en bruine bonen gebruikt. De namen zijn alfabetisch gerangschikt, het 1e jaartal geeft het tijdstip van benoeming aan, het tweede jaartal, vertrek, bedanken of overlijden, voor zover bekend.

Begeman, 4.6.1823, vertrokken; Willem de Bie, bedankt 11.5.1819;
Wouter de Bie 20.2.1816, bedankt 21.5.1816; G.G.Brugman 5.7.1822,
bedankt 17.2.1824, weer lid, 17.9.1824, bedankt 19.2.1827; Mr.Pieter
Buyskes 26.6.1827, vertrokken.
Coert Daniël Came 21.5.1828; Mr.G.A.Canneman, 16.5.1832, vertrokken;
Jhr.Mr.Jan Carel, Baron du Tour, 17.2.1818; Thijs Dekker, 18.4.1820;
Pieter Dekker 14.11.1815; Karel Isaac van Driel 4.6.1823, bedankt
26.6.1827; Jhr.Mr.cornelis van Foreest overleden april 1825; Jhr.Mr.
Dirk van Foreest overleden; Ernst Willem Fabritius jr. 23.7.1823,
bedankt 1829; Jacobus van der Feltz 23.7.1828, vertrokken 1830;
Willem Gosman 30.5.1821 overleden 16.7.1824;
Adrianus HalderHkz. 8.10.1824;; Willem Hamer 26.6.1827, bedankt
23.6.1830; C.J.Hellingwerf 4.9.1833;
Peter Kieft 20.2.1816, bedankt 21.5.1816; Jan Karshoff 25.3.1817,
overleden 6.12.1827; Bernardus Koning, vertrokken; Koentze 14.4.1823,
bedankt 17.9.1824; Cornelis Karshoff 5.9.1827, bedankt 23.6.1830;
Jan de la Chambre Karshoff 21.5.1828, bedankt 23.6.1830;
J.Lastdrager 11.8.1825, vertrokken; Mr.Gerrit van Leeuwen 22.6.1819;
Johannes van Leeuwen 19.8.1821; Anthonie vanLith 22.6.1819;
Jan Middelkoop 11.6. 1828, bedankt 15.7.1829; Paulus van Munnikreden
10.12.1816; gerrit Muntjewerf;
Willem Anthonie Ockese, vertrokken; W.F.Overhoff 5.9.1822, vertrokken;
J.Petri 17.9.1824; Jacob Prins 23.7.1828, bedankt 26.2.1839;
Bernardus Nicolaas Rommel 23.7.1823;
Mr.Clemens Sandenberg Mathiesen 30.1.1828; Jan Schoehuizen 26.6.1827,
bedankt 1829; Jan Smit; cornelis van der Steenoven bedankt 15.7.1829;
C.H.Stip 10.3.1820; Christiaan Stumphius 20.1.1823;
Mr.Jacob Nuhout van der Veen 17.2.1824, bedankt 1829; Warnard
Veenhuusen 10.9.1821, bedankt 1829; J.de Veer 25.11.1824; C.v.d.Velde
10.3. 1830, bedankt 19.11.1834; J.Velleur 5.7.1826, bedankt 1829;
Mr.Joachim Jacobus Verwey 23.4.1828, overleden; Lodewijk Vesper
25.11.1824; Jhr.Gerard Pieter van Vladeracken 10.12.1816, vertrokken 1829;

Albertus Johannes Walraven 23.7.1828; J.Warning 26.7.1827;
 Anthonie van Weimeren, overleden 1816; Jacob Weldijk, overleden
 november 1834; Mr.Matthys Hendrik Weldijk; Pieter Daniël welter
 20.2.1816, vertrokken 27.1.1818; Dirk Wijnands 16.7.1824.
 Er staan nog meer namen op de lijst, maar ze zijn of onleesbaar
 of van later datum. Wie interesse heeft kijke voor zich zelf.
 Het is op te vragen op de naam van de titel van dit stukje.

* Kan iemand vertellen wat dit 'knijpen' betekent?

** Heeft iemand wel eens meer van een 'blootwerktuig' in dit
 verband gehoord?

De redactie verzoekt om uitvoerige informatie, Frieseweg 12,
 1823 CD Alkmaar.

>>><<

In 1884 besliste het gemeentebestuur van HEILO
 om HEILOO voortaan met twee OO's te schrijven.
 Hiertoe werd de gemeente HEILOO op de officiële lijst
 van alle gemeenten op het Ministerie van Binnenlandse
 Zaken geplaatst.

>>><<

KOPPERMAANDAG = de eerste maandag na Driekoningen.
 Feestdag bij de typografen, de boek-en steendrukkers
 bieden hun klanten fraaie kalenders aan.
 koperen = smullen.
 uit: Van Dale.

>>><<

HET MENU IN DE DERTIENDE EEUW.

In de Middeleeuwen, toen er van moderne fornuizen nog geen sprake was, kookten men zijn maaltijden op open vuren. Wat bijvoorbeeld Floris de Vijfde [geboren 1254] dagelijks voorgezet werd, valt af te leiden uit de hofrekeningen, die door de grafelijke rentmeesters keurig bijgehouden werden.

Het voedsel kwam voornamelijk uit zijn eigen omgeving, zodat we mogen aannemen dat ook de boeren en hun volk hetzelfde voedsel -in iets gematigder versie- op het menu hadden staan.

Er werd ook voedsel, kruiden en specerijen geïmporteerd. Zo vermelden de rekeningen bijvoorbeeld inkoop van grote aantallen runderen en schapen uit Groningen. Deze dieren konden dan op eigen gronden geweid worden, zodat er altijd vers vlees voorradig was. Slechts een klein deel werd ingezouten. Er werd dus veel vlees gegeten door de bewoners van het grafelijk huis. Varkensvlees werd betrekkelijk weinig gegeten. Meestal bestond dit dan uit gepekeld vlees en wat ham.

Men at ook veel wild: de rekeningen vermelden herten en wilde ossen, afkomstig uit de bossen bij Haarlem. Ook reigers en patrijzen werden tot het wild gerekend en brachten samen met konijn, haas, pluimvee en zwanen afwisseling op het menu. Deze laatsten waren in geval van een plotselinge gast een snel te bereiden aanvulling; er werd tamelijk veel vis gegeten: de rekeningen van het jaar 1327 vermelden 13.633 karpers, de voornaamste vis naast snoek, brasem, zalm, haring en paling. de kerkelijke voorschriften waren hier waarschijnlijk mede verantwoordelijk voor: woensdag en vrijdag waren vleesloos; tijdens de [vleesloze] 40-daagse vastenperiode [6 weken voor Pasen], de week voor Pinksteren en de week voor Kerstmis kwam daar ook nog het verbod op het gebruik van zuivelproducten en eieren bij.

De hofrekeningen vermelden verder granen die vooral bestonden uit haver [voor de paarden] en koren. Ook erwten kwamen op de lijsten voor.

Uit het Middellandse-Zeegebied werden amandelen, olijfolie, rijst, rozijnen, dadels, vijgen, komijn, saffraan en suiker geïmporteerd.

Als oosterse spijzen kwamen op de rekeningen gember, peper, kaneel, kruidnagel, nootmuskaat, foelie en cardamon voor.

Melk, boter, kaas en eieren komen zelden op de rekeningen voor, doch deze zullen evenals fruit van de eigen landerijen afkomstig zijn geweest en ook door de plaatselijke bevolking zijn gegeten.

Recepten uit die tijd, die ook nu niet vreemd klinken zijn b.v.:

SNOEK: in water gekookt en opgediept met een groene saus.

KIP: gebraden in de reuzel met gesneden ui, opgediend met peterselie.

Soms werd het vlees klein gesneden en weer in de jus gedeponeerd, aangelengd met wijn en op smaak gebracht met gember en saffraan.

Dit werd veelal genuttigd met geroosterd brood en een goede kroes appelcider.

SPEK en ander gezout vlees werden voor het braden ingesmeerd met mosterd. Ook tegenwoordig nog een smakelijke tip!

VARKENSVLEES: hoewel men dit weinig at zijn er wel recepten over bekend. Het vlees werd een dag lang in een mengsel van wijn en olie gemarineerd, geroosterd aan het spit en met een dipsaus van het druipevet en gebakken uitjes, opgediend.

[Een en ander is afkomstig uit het boek: Floris de Vijfde, van E.H.P.Cordfunke.]

>>><<<

HOLLANDS Noorderkwartier is een uitgave van de gelijknamige afdeling van de Nederlandse Genealogische Vereniging.

Redactie: A.de Reus-Vredenburg; C.F.van der Veer; W.J.Hermanus-Schipper; A.Stierp-Impink.

Correspondentieadres: A.de Reus-Vredenburg, Frieseweg 12, 1823 CD Alkmaar. Tel: 072-124755.

Weet U ook een wetenswaardig of interessant artikeltje ?

Stuurt u het dan vóór 30 mei 1989 op ons redactieadres.

Plaatsing van ingezonden artikelen geschiedt buiten verantwoording van de redactie, die zich het recht voorbehoudt, artikelen zonodig in te korten.

>>><<<

MATEN EN GEWICHTEN IN OUDE TEKSTEN.

Een ieder zal bij zijn/haar genealogisch onderzoek wel eens notariële acten raadplegen. Hierin worden vaak maten en gewichten genoemd die de lezer soms voor raadsels kunnen stellen. Een aantal van deze termen worden hieronder verklaard:

Achel, achtel, achtendeel, achteling

= rangtelwoord, achtste deel. Speciale inhoudsmaat voor droge waar, meestal graan. In gebruik in Zeeland, Zuid-Holland, maar ook in Alkmaar. Er gaan 2 achel in een zak en 32 achel in een hoed. 2 Achel = 41,8 liter.

Anker.

= inhoudsmaat. a: speciaal voor wijn $\frac{1}{2}$ aan.

b: vismaat, ca. 50 kg. Op de visafslag van Urk nog lang in gebruik. Een anker ansjovis = 30 kg.

Gang.

= zoveel als men in één gang of eenmaal lopen kan vervoeren. Een onvaste aanduiding voor 2 emmers.

Later een vaste watermaat, o.a. in Amsterdam.

2 Emmers = 29,4 liter.

Gemet, met, gemat, gemeet.

= vlaktemaat: zeer gebruikelijk in Zeeland en Zuid-Holland. = 33² roeden = 1 morgen, in N.W.Brabant $\frac{1}{3}$ bunder.

Gras, gres, gros. gars, geers.

= Oorspronkelijk hoeveelheid land, nodig om één koe te voeden. Noord-Holland $\frac{1}{3}$ morgen = 12 snees.

Juk.

= Oorspronkelijk vlaktemaat. Zoveel land als een koppel ossen kan ploegen in één dag.

Okshoofd.

= Speciale wijnmaat, meestal $\frac{1}{2}$ vat. In Amsterdam 6 anker.

Riem.

= Papiermaat, aanduiding voor 20 boek papier á 20 vel per boek = 400 vel. Meestal echter 500 vel.

Schoot.

= Gewicht, speciaal voor brood. In Noord-Holland een $\frac{1}{2}$ pond.

#####

N.G.V. Sect. Afd.
HOLLANDS NOORDERKWARTIER
Mevr. A. Stierp-Impink
Past. H.C. Maatstraat 4
1829 BK ALKMAAR OUDORP

PORT BETAALD
PORT PAYÉ
ALKMAAR